

Inwazyjne gatunki zwierząt i roślin

Opracowanie
Maria Płatek

Inwazyjne gatunki roślin

Rdestowiec ostrokończysty

Wysoka bylina obecnie zaliczana do 100 najbardziej niebezpiecznych gatunków. Do Europy gatunek ten przybył w XIX w. jako roślina ozdobna. Bardzo łatwo rozmnaża się, odrasta nawet z małego kłącza lub pędu. Jego kłącza sięgają w głąb ziemi do 3m i rozrastają się do 7m. Gatunek ten tworzy zwarte szpalery, zacienia i uniemożliwia rozwój innych gatunków. Konkuruje z roślinami rodzimymi na brzegach cieków. Jego pędy przerastają nawet asfalt, mogą niszczyć fundamenty domów, budowle betonowe itp.

Pochodzenie: Azja
Wysokość: 2-3m

Barszcz sosnowskiego i barszcz kaukaski (*Mantegazziego*)

Są jednymi z największych roślin zielnych świata. Ich wysokość dochodzi do 5 m. Do Polski gatunki te trafiły w latach 70-tych z terenów byłego Związku Radzieckiego jako rośliny paszowe, ozdobne i miododajne. W soku tych gatunków występują toksyczne związki, które powodują uczulenia i oparzenia. Są to rośliny niebezpieczne dla ludzi, zwierząt i dla rodzimej flory. Tworzą wielkie skupiska uniemożliwiając rozwój innych gatunków. Wytwarzają mnóstwo nasion.

Pochodzenie: Kaukaz
Wysokość: 5m

Niecierpek gruczołowaty

Został sprowadzony do Europy w XIX w. jako roślina ozdobna i miododajna. Osiąga do 2 -3 m wysokości. Ma charakterystyczne duże kwiaty barwy białej, różowej lub ciemnopurpurowej. Owocem jest torebka, gwałtownie pękająca przy dotyku i uwalniająca nasiona na kilka metrów od rośliny macierzystej. Występuje głównie w wilgotnych miejscach: dolinach rzek, na obrzeżach stawów, wilgotnych lasów. W Polsce najliczniej występuje na południu kraju; najliczniej wzdłuż górnych odcinków Odry i Wisły oraz ich dopływów. Jest rośliną bardzo ekspansywną.

Pochodzenie: Himalaje
Wysokość: 2-3m

Niecierpek drobnokwiatowy

Jest niską rośliną o kremowo-żółtych kwiatach. Sprowadzony został do ogrodów botanicznych w XIX w., skąd szybko się rozprzestrzenił po całej Europie jako chwast ogrodowy. Obecnie jest zagrożeniem dla leśnych gatunków roślin. Tworzy wielkie skupienia, obejmujące całe dno lasu. Wypiera roślinność runa leśnego, m.in. przylaszczki, zawilce. Stanowi konkurencję dla rodzimego niecierpka pospolitego. Niecierpki produkują olbrzymią ilość nasion, które pozostają na długie lata w glebie.

Pochodzenie: Azja

Nawłóć późna i nawłóć kanadyjska

Trafiły do Europy w XVII-XVIII jako rośliny ozdobne i pożytek dla pszczół. Opanowują nieużytki, polany, doliny rzeczne, siedliska ruderalne. Wydzielają substancje chemiczne, które hamują rozwój innych gatunków. Wytwarzają olbrzymią ilość nasion i mają rozbudowany system podziemnych kłączy. Owocniki z nasionami posiadają aparaty lotne ułatwiające rozsiewanie. Dalszej ekspansji zapobiega koszenie łąnów nawłoci przed kwitnieniem i wyorywanie kłączy.

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Kolczurka klapowana

Do Europy przywędrowała jako roślina ozdobna pod koniec XIX w. Do tej pory można ją spotkać wzdłuż ogrodzeń i w starych ogrodach. Ma mięsisty, kolczasto najeżony owoc przypominający kolczugę i pięcioklapowe liście. Pnącze to oplata inne rośliny deformując je, zacienia podłoże uniemożliwiając rozwój innych roślin. Jest zagrożeniem dla naturalnych siedlisk nadrzecznych, ziołorośli, zarośli wierzbowych, śródpolnych zabagnień.

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Czeremcha amerykańska

Do Polski trafiła w XIX w. jako roślina ozdobna. W latach 50-tych była masowo sadzona w lasach. Drzewo to okazało się uciążliwym gatunkiem. Szybko rosnące siewki opanowują warstwę krzewów i eliminują inne krzewy oraz rośliny runa leśnego i uniemożliwiają naturalne odnowienie lasu. Owoce, słodkie mięsiste pestkowce chętnie są jedzone przez ptaki, a nasiona tą drogą przenoszone są na duże odległości. Gatunek ten rośnie nawet na suchych i piaszczystych glebach

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Klon jesionolistny

Drzewo znane w Polsce od XIX w. Sadzony był w miastach i wzdłuż dróg ze względu na szybki wzrost i dużą odporność. Rozprzestrzenia się głównie w zbiorowiskach nadrzecznych łągów. Staje się gatunkiem dominującym i konkurującym, m.in. z rodzimymi wierzbami. Opanowywanie nowych siedlisk ułatwiają nasiona, tzw. skrzydlaki, które zaopatrzone są w aparat lotny. Odporność na suszę, mróz, małe wymagania glebowe – cechy te ułatwiają ekspansję tego gatunku.

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Dąb czerwony

Do Polski trafił na początku XIX w. jako roślina ozdobna w parkach. W latach 50. masowo sadzono go w lasach państwowych ze względu na szybki wzrost, dużą odporność i niższe wymagania glebowe od rodzimych gatunków. Dąb ten zaczyna szybko wydawać duże ilości nasion, co ułatwia jego ekspansję. Poza tym liście tego gatunku w naszym klimacie rozkładają się wolno, tworząc grubą warstwę i uniemożliwiają rozwój roślinności runa leśnego.

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Róża pomarszczona

Sprowadzono ją do Europy w celach ozdobnych oraz do utrwalania skarp, nasypów. Ma charakterystyczne fałdowane liście i czerwoną owocnię (owoc rzekomy). Jest to gatunek odporny na suszę i mróz. Ma małe wymagania glebowe. Tworzy liczne odrosty korzeniowe. Cechy te powodują, że róża może zarastać duże powierzchnie i tworzyć zwarte zarośla. Jest dużym zagrożeniem dla rodzimej flory cennych przyrodniczo muraw kserotermicznych oraz wydm nadmorskich, gdzie był początkowo celowo nasadzany.

Pochodzenie: Azja

Inwazyjne gatunki zwierząt

Szop pracz

Ssak średnich rozmiarów, pierwotnie zamieszkiwał lasy. W wyniku introdukcji w XX w. rozpowszechnił się w Europie, również w Polsce. Można go spotkać w terenach leśnych i mokradłowych. Ma charakterystyczny wygląd: wokół oczu wzór czarnej maski kontrastujący z szarym ubarwieniem oraz czarno - białe pierścienie na ogonie. Jest wszystkożerny. Jest zagrożeniem dla wielu gatunków zwierząt, szczególnie dla ptasich gniazd - jaj i piskląt.

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Jenot

To drapieżny ssak pochodzący z południowo-wschodniej Azji. Jest trochę podobny do szopa pracza, ma ciemną sierść wokół oczu, ale też dłuższe włosy po bokach głowy. W latach 30 – tych radzieccy myśliwi introdukowali jenota na tereny obecnej Litwy, Białorusi i Ukrainy ze względu na cenne futro, (jasnobrązowe do czarnego). W Polsce jenoty w naturalnym środowisku przyrodniczym pojawiły się w latach 50-tych. Zamieszkują w lasach blisko rzek i jezior i są zagrożeniem dla wielu ptaków i ssaków.

Pochodzenie:
Daleki Wschód

Norka amerykańska

W Polsce pojawiła się w latach 30-tych jako zwierzę hodowlane na farmach futrzarskich. Ma brązowe, miękkie, nieprzepuszczające wody futro. W latach 90-tych nieliczne osobniki wyrwały się spod kontroli, z hodowli, i pojawiły się w środowisku przyrodniczym. Norka to bardzo destrukcyjny gatunek, który wyniszcza lokalne populacje zwierząt, głównie ptaków i małych ssaków, czym zakłóca naturalną równowagę w przyrodzie.

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Żółw czerwonolicy

Obecnie znajduje się prawie na wszystkich kontynentach. Sprowadzany był do domowych hodowli. Cecha charakterystyczna tego żółwia to czerwone paski po bokach głowy. Jest jednym ze 100 najniebezpieczniejszych inwazyjnych gatunków obcych na świecie. Do zbiorników wodnych dostaje się w wyniku wypuszczenia go przez nieodpowiedzialnych hodowców. Żółw czerwonolicy konkuruje o pokarm i o miejsce z bardzo rzadkim żółwiem błotnym. Przenosi również patogeny i pasożyty groźne dla żółwia błotnego i innych organizmów wodnych.

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Racicznica zmienna

Małż ten pochodzi ze strefy Morza Kaspijskiego i Morza Czarnego. Do Europy trafił w XX w. poprzez żeglugę rzeczną. Racicznica kolonizuje wody słodkowodne Europy, Azji, Ameryki Północnej. Powoduje ogromne straty ekonomiczne. Niszczy infrastrukturę zbiorników wodnych. Zakłada kolonie na rurociągach, zatyka rury, pompy stwarzając zagrożenie dla zaopatrzenia w wodę. Cechuje się niezwykle rozrodczością – jeden osobnik może dać ok. 1 mln larw. Racicznica jest odporna na zasolenie, temperaturę i obecność chloru.

Pochodzenie:
Strefa Morza Kaspijskiego
i Morza Czarnego

Babka bycza

Jest to ryba dwuśrodowiskowa, ma ok. 24 cm długości. Pochodzi z basenów Morza Azowskiego, Czarnego i Kaspijskiego. W Polsce znana jest od lat 90-tych. Występuje wzdłuż wybrzeża Bałtyku i w dolnym biegu Wisły. Intensywny wzrost populacji tych ryb w Bałtyku wynika z braku naturalnych wrogów. Jest gatunkiem niekorzystnym w naszej faunie. Żywi się gatunkiem omułka, w którego ciele kumulują się duże ilości metali ciężkich. Ryba ta przyczynia się to do powtórnego obiegu tych toksycznych substancji.

Pochodzenie:
Baseny Morza Azowskiego,
Czarnego i Kaspijskiego

Rak sygnałowy

Został sprowadzony w latach 60-tych do Szwecji, a później w latach 90-tych do innych krajów Europy. Introdukcja tego gatunku wynikała z odporności tego gatunku na dżumę raczą. Choroba ta dziesiątkowała rodzime gatunki raków. Okazało się jednak, że rak sygnałowy, choć jest odporny na dżumę jest jej nosicielem i przyczynia się do dalszego spadku populacji rodzimych raków - szlachetnego i błotnego.

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Krabik amerykański

Jego ojczyzną są atlantyckie wybrzeża Ameryki Północnej i Zatoki Meksykańskiej. Jest to niewielki krabik, ok. 2 cm. W Polsce odkryto jego populację w latach 50-tych w Zatoce Gdańskiej, Puckiej, Pomorskiej i na Zalewie Szczecińskim. Ze względu na wszystkożerność i osiągnięcie wysokich zagęszczeń gatunek ten może być zagrożeniem dla innych organizmów bentosowych. Jest dla nich drapieżnikiem i konkurentem.

Pochodzenie:
Ameryka Północna

Pomrów żółtawy

Jest nieoskorupionym ślimakiem lądowym rozpowszechnionym w Europie, Ameryce i Azji. Jest to mięczak o długości do 15 cm, barwy oliwkowozielonej do pomarańczowej z wyraźnymi ciemnymi cętkami. Żywi się głównie warzywami. Wyrządza duże szkody w uprawach i składach owoców i warzyw. Ma negatywny wpływ na zachowanie równowagi w ekosystemie, gdyż występuje masowo.

Pochodzenie:
Azja Mniejsza

Szrotówek kasztanowcowiaczek

Mały motyl (ok. 3 mm długości) odkryty w 1985 r. w Macedonii. W ciągu kilkunastu lat rozprzestrzenił się po Europie niszcząc kasztanowce. Główną przyczyną inwazji jest przenoszenie motyli oraz liści z larwami przez transport samochodowy. Dalej przenoszony jest przez ludzi, zwierzęta, wiatr. Owad ten rozwija się też na jaworze i klonie pospolitym. Poczwarzki zimują w opadłych liściach. Larwy minują liście tworząc brązowe plamy. Silnie porażone liście opadają i bardzo osłabiają wzrost drzewa.

Pochodzenie:
Południowo-Wschodnia
Europa

Inne inwazyjne gatunki obce zwierząt, występujące w naszym kraju to:

- 🌱 Bernikla kanadyjska
- 🌱 Bizon
- 🌱 Gęsiówka egipska

Inne inwazyjne gatunki obce zwierząt, występujące w naszym kraju to:

Jeleń sika

Wiewiórka szara

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA